

Tehniline kirjeldus

E-kursuse „Sensoa lipusüsteemi sissejuhatav e-kursus“ loomine

Väikehanke eesmärk on leida partner e-kursuse (edaspidi kursus) väljatöötamiseks, tuginedes Sensoa lipusüsteemi rahvusvahelistele materjalidele. Hanke raames töötatakse välja kursuse sisu ja metoodiline ülesehitus. Lisaks kohandatakse olemasolevad materjalid eesti keelde ja Eesti konteksti ning luuakse kursuse läbiviimiseks vajalikud animeeritud videod, helimaterjalid ja infograafilised materjalid.

Tegevust kaasrahastatakse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ meetmes 21.4.7.9 „Lastele ja peredele suunatud teenused on kvaliteetsed ja vastavad perede vajadustele“ koostatud toetuse andmise tingimuste "Laste ja perede toetamine" raames.

1. Taustainfo

Lipusüsteem on välja töötatud seksuaaltervise organisatsioonis ning selle rahvusvaheline levitaja on seksuaal- ja reproduktiivtervise ja -õiguste organisatsioon Rutgers (Holland). Sotsiaalkindlustusametile on koostöölepinguga antud õigus materjali levitamiseks hariduslikul eesmärgil.

Sensoa lipusüsteem on metoodika, mis on mõeldud laste ja noortega (0–18 aastat) töötavatele spetsialistidele. Lipusüsteem aitab hinnata laste ja noorte seksuaalkäitumist ning eristada, milline käitumine on aktsepteeritav ja milline mitte. Lisaks annab lipusüsteem teadmised, kuidas lapse või noore seksuaalkäitumisele vajadusel sobivalt reageerida. Lipusüsteem toetab tervet seksuaalset arengut ja aitab ennetada seksuaalvägivalda, andes võimaluse rääkida avatult seksuaalsusest, piiridest, nõusolekust ja seksuaalkäitumisega seotud olukordadest.

Lipusüsteem tugineb kuuele hindamiskriteeriumile: nõusolek, vabatahtlikkus, võrdsus, arengu- või eakohasus, taustasobivus ning mõju eneseaustusele. Nende alusel hinnatakse konkreetset käitumist nelja lipu kategoorias: roheline, kollane, punane või must lipp. Lippude süsteem aitab spetsialistidel otsustada, kas käitumine on lubatav, vajab suunamist, nõuab sekkumist või eeldab kiiret kaitse- ja abimeetmete rakendamist.

Kursus tugineb juba välja töötatud Sensoa rahvusvahelistele materjalidele ning Eestis kasutusel olevale lipusüsteemi [väljaandele](#). Lipusüsteemi materjalid on kättesaadavad vabavarana ja ingliskeelsele materjalile on ligipääs Sensoa [kodulehelt](#).

Belgias Genti Ülikoolis on juba loodud, kuid veel avalikustamata, ingliskeelne Sensoa e-kursus. Tellija saab jagada kursuse ligipääsu Täitjaga, et anda ettekujutus soovitavast ligikaudsest lõpptulemusest ka Eestis.

2. Hanke eesmärk ja sihtrühm

2.1. Eesmärk

2.1.1. Hanke eesmärk on välja töötada Digiriigi Akadeemia platvormil kasutatav veebipõhine õppekursus „Sensoa lipusüsteemi sissejuhatav e-kursus“, mis tutvustab Sensoa lipusüsteemi olemust, eesmärke ja metoodikat ning toetab laste ja noortega töötavate spetsialistide teadmiste ja oskuste arendamist laste ja noorte seksuaalkäitumise hindamisel.

2.1.2. Kursuse eesmärk on anda õppijatele vajalikud teadmised ja arusaam sellest, kuidas hinnata laste ja noorte seksuaalkäitumist Sensoa lipusüsteemi metoodika alusel. See hõlmab ülevaadet hindamiskriteeriumidest ja teguritest, mille põhjal liigitatakse seksuaalkäitumine erinevatesse kategooriatesse: lubatav ja aktsepteeritav (roheline), mõõdukalt lubamatu (kollane), tugevalt lubamatu (punane) ning äärmiselt lubamatu (must).

Lisaks lipusüsteemi metoodikale käsitletakse kursusel laste ja noorte seksuaalsuse arengut erinevates vanuseetappides. Teema toetamiseks luuakse videomaterjal, mis aitab selgitada eakohase seksuaalse arengu iseärasusi ning nende seoseid lipusüsteemi rakendamisega.

2.2. Sihtrühm

Kursus tehakse kättesaadavaks kõigile huvilistele Digiriigi Akadeemia platvormil. Kursuse peamiseks sihtrühmaks on laste ja noortega töötavad spetsialistid.

3. Kursuse sisu ja ülesehitus

3.1. Kursuse sisu

- 3.1.1. Kursuse eeldatav maht on 2 kuni 4 akadeemilist tundi.
- 3.1.2. Kursus peab käsitlema nii lipusüsteemi metoodika üldpõhimõtteid kui ka laste ja noorte seksuaalsuse arengut ja selle hindamist erinevates vanuseetappides.
- 3.1.3. Kursuse sisu peab vastama lipusüsteemi originaalmaterjalidele ning lipusüsteemi põhimõtted peavad jääma samaks.
- 3.1.4. Kursuse sisu luuakse olemasolevate materjalide põhjal.
 - 3.1.4.1. Tellija jagab Täitjaga peale lepingu sõlmimist nii eesti kui inglise keelseid materjale Sensoa lipusüsteemi kohta.
- 3.1.5. Kursuse käigus läbitavad ülesanded annavad kursuse läbijale praktilise nägemuse, kuidas toimub lipusüsteemi alusel hindamine (nt juhtumi kategoriseerimine, drag-and-drop, "vali sobiv reageerimine", enesehindamine, müüt vs fakt jms).
- 3.1.6. Kursuse sisu välja töötamisel peab Täitja arvestama kaasaegsete täiskasvanukoolituse põhimõtetega ning meetoditega.
- 3.1.7. Kursuse fookus peab olema tegelike probleemide lahendamisel, arvestades võimalikult palju avaliku sektori, osalejate asutuste või osalejate reaalseid kaasuseid, väljakutseid, ootusi teemakäsitlusele vms.
- 3.1.8. Kõik kursusel käsitlust leidvad materjalid peavad tuginema (koos viidetega, kus asjakohane) juba kinnitust leidnud uurimustele ja kogemustele. Õppematerjalide loomisel tuleb arvestada, et käsitletavat teemat võivad õppijates esile kutsuda tugevaid emotsioone. Kursuse ülesehitus ja visuaalne keel peavad toetama turvalist ja lugupidavat õpikeskkonda.
- 3.1.9. Laste ja noorte seksuaalarengut käsitlevate õppematerjalide koostamisel tuleb lisaks arvestada Eesti õigus- ja kultuuriruumi ning lähtuda rahvusvahelistest lapse õiguste ja lapse kaitse standarditest ning teaduspõhisest käsitlusest laste ja noorte seksuaalsest arengust.

3.2. Õpiväljundid

- 3.2.1. Kursuse läbinu:
 - mõistab Sensoa lipusüsteemi põhimõtteid ja kasutusvaldkonda;
 - teab lipusüsteemi kuut hindamiskriteeriumi;
 - tunneb ära eakohase, sobimatu, lubamatu ja kahjustava seksuaalkäitumise, arvestades laste ja noorte arengulisi eripärasid ning teab, kelle poole mure korral pöörduda.
- 3.2.2. Viidatud õpiväljundid on esialgsed ja annavad Täitjale teadmise Tellija ootustest. Täitja võib esitada omapoolse nägemuse õpiväljundite ümber sõnastamisest või täiendamisest, mis lõplikult kooskõlastatakse Tellijaga.

3.3. Kursuse ülesehitus

- 3.3.1. Kursus on täies mahus veebipõhine ning õppijale iseseisvalt läbitav.
- 3.3.2. Kursus ehitatakse üles moodulitena, mida on võimalik läbida nii tervikuna kui ka vajaduse korral eraldiseisvate moodulitena.
 - 3.3.2.1. Esimene moodul on sissejuhatus kursusesse, mis tutvustab õpiväljundeid, –juhist ja kursuse tehnilist läbimist.
 - 3.3.2.2. Sisumoodulid jaotatakse vanusegruppide järgi, täpne moodulite arv ja vanuseline jaotus lepitakse kokku Täitja ja Tellija vahel.
 - 3.3.2.3. Viimane moodul on kursust kokkuvõttev moodul, mis sisaldab testi ja viiteid lipusüsteemi materjalidele ja edasistele koolitusvõimalustele.
- 3.3.3. Kursusel viidatakse nõuetekohaselt rahastajale. Tellija jagab viitamise täpsemat infot Täitjaga pärast lepingu sõlmimist.
- 3.3.4. Tellijal on õigus lõpliku kursuse programmi kooskõlastamisel teha Täitjale ettepanekuid kursuse ülesehituse ja metoodika osas. Lepingu täitmise käigus

toimuv metoodika täiendamine/muutmine ja täiendused/muudatused kooskõlastatakse Tellija ja Täitja vahel.

- 3.3.5. Täitja loob kursusele põhjaliku õpijuhise.
- 3.3.6. Kursusel kasutatakse õppimist toetavaid enesekontrolliteste - testid on elektroonsed ja koostatud õpiväljundite kaupa, testide eesmärgiks on anda õppijale tagasisidet oma õppimisprotsessist, enesekontrolli testide puhul on tegemist mitteeristava hindamisega, mille lävendkriteeriumiks on testide sooritamine.
- 3.3.7. Kursuse lõputest on elektroonne, koostatud õpiväljundite kaupa. Lõputesti puhul on tegemist mitteeristava hindamisega, mille lävendkriteeriumiks on testi sooritamine. Testi on võimalik teha piiramatul arv kordi, tulemus peab olema vähemalt 85%. Eksimisel peab õppija saama tagasisidet, milles ta eksis. Kui test ebaõnnestub, siis uuel katsel on mõned esimesest katsest erinevad küsimused.
- 3.3.8. Täitja loob kursusele tagasiside andmise võimaluse (tagasisidevorm kursuse lõpuosas), küsimused töötatakse välja koostöös Tellijaga.

4. Täitja ülesanded kursuse loomisel

- 4.1. Kursuse õpidisain ja produktsioon korraldatakse koostöös Tellijaga.
- 4.2. Täitja peab looma kursuse kavandi, millel kirjeldab selle toimimisloogikat visualiseerival digitaalsel kujul (näiteks skripti või teekonnakaardina, ingl k journey map) või otse lõplikuks kasutamiseks mõeldud e-õppekeskkonnas. See kooskõlastatakse Tellijaga ja on aluseks esmaste, sihtgrupil testitavate sisumaterjalide tootmisele.
- 4.3. Toodetava videomaterjali baasilt loob Täitja kursust tutvustava 1-minutilise videotreileri (eesti keeles).

5. Kursuse tehnilised nõuded

- 5.1. Täitja loob kursuse kasutades autoritarkvara Articulate Rise 360 ja laeb selle Digiriigi Akadeemia keskkonda.
- 5.2. Kursus on loogiliselt struktureeritud ja kõigile, sh baastasandil arvutikasutajale, lihtsasti kasutatav.
- 5.3. Kursuse õppematerjalide esitamisel kasutatakse mitmekesiseid meediume (nt tekstid, illustratsioonid, graafilised joonised, videoklipid, interaktiivsed harjutused/testid, simulatsioonid, audioklipid jm).
- 5.4. Täitja loob kursuse jaoks videod (vähemalt 1 video iga vanusegrupi kohta, minimaalse kestusega 2 minutit), mis selgitavad laste seksuaalset arengut erinevates vanuseetappides ning aitavad mõista, milline seksuaalkäitumine on vastavas vanuses eakohane ja milline vajab täiendavat tähelepanu.
- 5.5. Lisaks kursuse jaoks loodavale originaalsisule võib Tellijaga eelnevalt kooskõlastatult kasutada ka olemasolevaid audiovisuaalseid materjale (nt videod, animatsioonid või muud veebipõhised õppematerjalid).
 - 5.5.1. Olemasolevate audiovisuaalide kasutamine on lubatud eelkõige juhul, kui need on õiguspäraseks, sisu vastab kursuse eesmärkidele ning materjalide kvaliteet on kooskõlas käesolevas tehnilises kirjelduses toodud nõuetega.
- 5.6. Väljatöötatud õppematerjalid vastavad õppematerjalide loomise headele tavadele.
- 5.7. Kursusel osalejatel on võimalik selle läbimise käigus teha erinevaid teemaga seotud praktilisi ülesandeid, mis teadmisi kinnistavad ja töösse rakendada aitavad.
- 5.8. Kursus peab olema kooskõlas Sotsiaalkindlustusameti stiiliraamatuga. Tellija jagab vastavaid materjale Täitjaga peale lepingu sõlmimist.
- 5.9. Täitja annab Tellijale üle kursuse materjali SCORM-paketina.
- 5.10. Täitja peab kõik moodulid üles laadima Digiriigi Akadeemiasse SCORM 1.2 formaadis.
- 5.11. Täitja lähtub kursuse disainimisel Digiriigi Akadeemia Digiriigi ABC kursuse e-õppe disainist.
- 5.12. Kursus peab vastama WCAG 2.1 tase AA nõuetele.
- 5.13. Kursus peab lähtuma parimatest kasutajakeskse teenuse (UX, UI) loomise põhimõtetest.
- 5.14. Kursus peab olema tehniliselt töökorras (lingid avanevad, vajalikud vahendid töötavad, viidatud veebipõhised materjalid on kättesaadavad), võimalik peab olema hilisem kursuse täiendamine ja moodulite lisamine ning linkimine erinevate süsteemide vahel (nt Lasteabi kodulehekülge, Digiriigi Akadeemia).

6. Nõuded kursuse audiovisuaalile

6.1. Videod

- 6.1.1. Näitlikustatud videod, animatsioonid jm meediasisu tuleb filmida või kujundada nii, et nende tegevus toimub õppesisule sobilikus keskkonnas (Tellijaga kooskõlastatult) ning video ja heli kvaliteet on kaasaegne.
- 6.1.2. Videofailid on vähemalt 1920x1080 (Full HD) resolutsioonis.
- 6.1.3. Õpieesmärgil loodud videod on vormistatud koos sisu mõistmist toetavate graafiliste elementide ja tekstiga (sh vajadusel heli ülevõtt, helifailid).
- 6.1.4. Näitlikustatud õppevideotes võib kasutada näitlejaid või kolmandaid osapooli, kes esitavad Tellijaga kooskõlastatud sisu.
- 6.1.5. Videotes kasutatakse eesti keelt.
- 6.1.6. Videotele lisatakse eesti keeles subtiitrid või muu ligipääsetavust tagav tekstiline alternatiiv.
- 6.1.7. Vajaduse korral lisatakse Tellijaga kokkuleppel ka vene- ja/või ingliskeelsed subtiitrid.

6.2. Helisalvestised

- 6.2.1. Õpieesmärgil loodud helisalvestised võivad olla lindistatud nii ühe kui kahe inimese jutuajamisest ning nendelt on järeltöötluse käigus eemaldatud liigsed pausid ja muud sujuvat kuulamist segavad defektid.
- 6.2.2. Vajaduspõhiselt lisatakse kuulatavatele failidele heliefekte (näiteks algus- ja lõpumuusika).
- 6.2.3. AI kasutamisel esitab Täitja koos pakkumisega näited AI tehtud helilõikudest, et Tellija saaks hinnata, milliseid lahendusi Täitja kasutab.

6.3. Fotod

- 6.3.1. Kursuse visuaalsete elementide kujundamiseks vajalike fotode tegemine toimub Tellijaga kokkulepitud asukohtades ja inimestest (enamasti samas võttepaigas, kus valmivad videod).
- 6.3.2. Õppematerjalid ning nende täiendamine/muutmine kooskõlastatakse Tellija ja Täitja vahel lepingu täitmise käigus.

Täitja annab Tellijale üle kõik kursuse käigus loodud materjalid ning varalised autoriõigused nende kasutamiseks, muutmiseks, täiendamiseks ja levitamiseks tähtajatult ja piiranguteta. Täitja tagab, et kõigi videos, helis, fotodel või muudes materjalides osalevate isikute nõusolekud ja kasutusõigused on vormistatud viisil, mis võimaldab Tellijal materjale kursuse eesmärgil tähtajatult kasutada, muuta ja levitada.

7. Tööde teostamine ja üleandmine

Täitja annab Tellijale töö üle kahes etapis:

Etapp I – e-kursuse esmane versioon. Hiljemalt 30.11.2026 peab Töövõtja andma üle valminud e-kursuse esmase versiooni Articulate Rise platvormil (teostatud tööde arve peab samuti olema antud tähtjaks esitatud). Selleks tähtjaks peab olema loodud e-kursuse sisu ja valminud esmane e-kursuse piloteeritav versioon Articulate Rise platvormil.

Etapp II – e-kursuse testimine ja paranduste tegemine. Valminud e-kursust testitakse peale etapp I lõppemist Tellija määratud isikute ringis ning peale kursuse Digiriigi Akadeemiasse lisamist. Testimise ja ka hilisema kasutajate tagasiside alusel laekunud parandusettepanekute sisseviimise tähtaja lepivad Täitja ja Tellija kokku e-kirja teel vastavalt paranduste töömahukusele ja ajakriitilisusele. Paranduste sisseviimise lõpptähtaeg on 31.12.2026. II etapi tööde eest tasutakse vastavalt teostatud tööde mahule. Töövõtja peab esitama II etapi tööde arve samuti hiljemalt 31.12.2026.

8. Keskkonnahoidlikud lahendused

Täitja peab lepingu täitmisel eelistama keskkonnahoidlikke lahendusi, näiteks:

- 8.1. töökoosolekud ja muud kohtumised viia läbi võimaluse korral veebi vahendusel, et vähendada eelkõige liigsest transpordikasutusest tulenevat süsiniku jalajälge;
- 8.2. vältida tarbetut dokumentide välja trükkimist ning võimalusel eelistada digitaalsel kujul olevaid materjale;

- 8.3. täitja digitaalsel kujul edastatavad materjalid peavad olema salvestatud ja edastatud optimaalse mahuga, et vältida otstarbetult suuri andmefaile ning seega vähendada digireostust;
- 8.4. lepingu täitmise järgselt kustutada üleliigsed digimaterjalid, näiteks mustandfailid, säilitamiseks mittevajalikud töödokumendid jms, et vähendada ebavajalikku andmemahu ja serverikoormust.